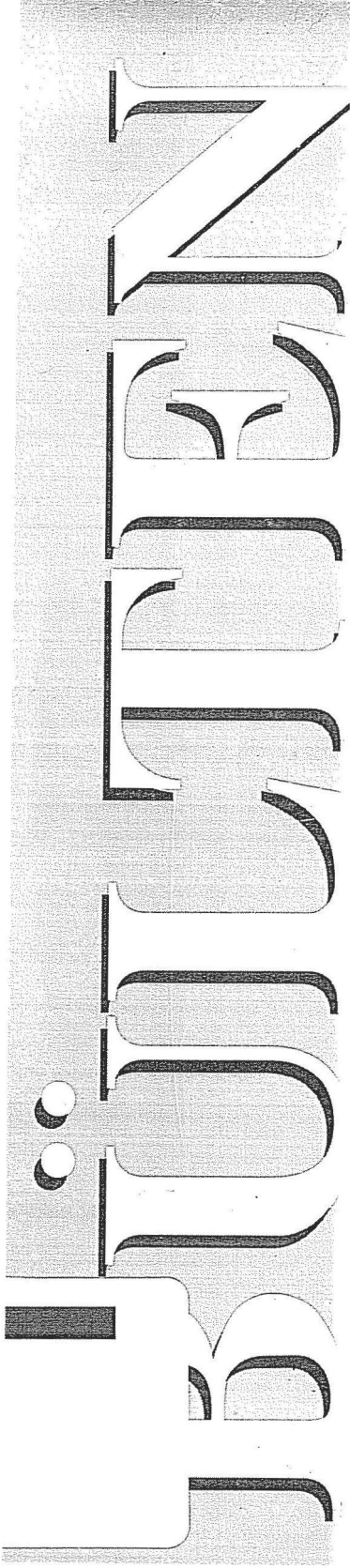
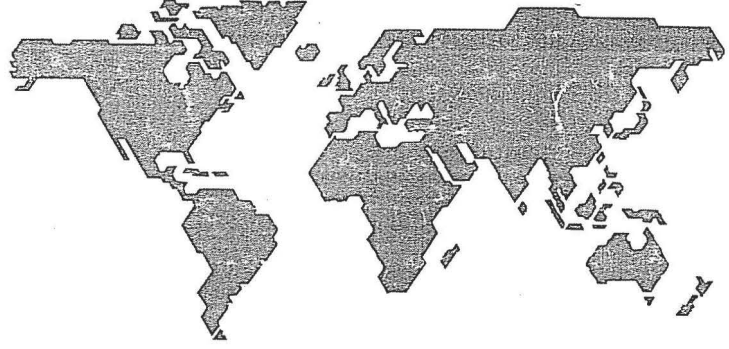

BİLİM ve SANAT VAKFI'NIN YAYIN ORGANIDIR.

**BİLİM
VE
SANAT
VAKFI**

OCAK - ŞUBAT 1993

**BİLİM
VE
SANAT
VAKFI
BÜLTENİ**

**OCAK- ŞUBAT
1993
Yıl:4
Sayı:27**

**Yönetim Kurulu Adına
Genel Sorumlu**

Ali Pulcu

Idare Yeri

Millet Cad.
Gülen Apt. No: 19/4
Yusufpaşa/İstanbul
Tel: 589 15 76
Fax: 589 15 48

Baskı

**ERKEN
MATBAACILIK**
Merter/İstanbul
553 19 13

**Bülten'den kaynak gösterilerek alıntı
yapılabilir.**

KONFERANS

Bilim ve Müslümanlar 4

PANEL

Modernizm Tartışmaları - 1 12

ROPÖRTAJ

Makedonya'ya Genel Bir Bakış 22

İKTİBAS

Haçlıların Türklerle İlk Karşılaşması 25

BİLİM

Bilim, Tanrı ve İnsan 29

HABER

Türkiye Gönüllü Kültür
Teşekkülleri İstişare Toplantısı 32

SERBEST KÖŞE

Bir İnceleme: Cem'i İptal Nedir? 33

ARİFLERDEN

Orucun Sırları 39

Haçlıların Türklerle İlk Karşılaşması*

İKTİBAS

Tarih ve Toplum
Haziran 85 Sayı 18
Sayfa 388-390

Birinci Haçlı Seferinin Yazarı Belirsiz Tarihinden: 1097-1099

Şehirden (Konstantinopolis'ten) hareket edişimizin ilk günü bir köprüye ulaştık ve orada iki gün kaldık. Üçüncü gün, adamlarımız şafak sökmeden kalktılar; hâlâ gece olduğu için, aynı yolu tutacak kadar çevreyi iyi görmiyorlardı. Birbirlerinden iki günlük yürüyüş uzaklığıyla ayrılan iki gruba bölündüler. Birinci grupta Bohemond, Normandiyalı Robert, öngörülü Tancred ve diğerleri; ikinci grupta ise, St. Giles kontu, Dük Godfrey, Puy Piskoposu, Büyük Hugh, Flanders kontu ve daha birçokları vardı.

Üçüncü gün (1 Temmuz 1097), (Selçuklu) Türkler, Bohemond ve yoldaşlarına vahşice saldırdılar. Türkler önce, hep birden bağırma-ya, haykırmaya ve yüksek sesle çığlıklar at-maya, kendi dillerinde bazı iblisçe sözleri te-karlamaya başladılar.¹ Bilge Bohemond, hay-kırarak ve delice çığlıklar atarak gelen sayısız Türk'ü uzaktan görünce, bütün şövalyelerine attan inme ve en çabuk şekilde çadırları kur-ma emrini verdi. Çadırlar kurulmadan önce, bütün askerlerine şöyle dedi: "Lordlar ve İ-sa'nın cesur askerleri. Şu anda her yönden zor bir muharebe ile karşı karşıyayız. Şövalyeler cesurca ilerlesinler, piyadeler de en çabuk bi-çimde ve dikkatlice çadırları kursunlar."

Hep bunlar olurken, Türkler bütün yönler-den çevremizi sarmışlardı; savaşıyorlar, hay-

ret verici bir uzaklıktan cirit fırlatıyorlar, ok atıyorlardı. Bizse, ne onlara nasıl karşı koya-cağımızı, ne de bu kadar büyük bir düşmanın ağırlığına nasıl dayanacağımızı biliyorduk. Bununla beraber, bu çarpışmayı bütün ruhu-muzla karşıladık. Ve o gün, kadınlarımızın savaşçılarımıza içme suyu taşıyarak büyük yardımları dokundu; savaşta ve savunmada, her zaman olduğu gibi onların rahatlarını sağladılar. Bilge Bohemond derhal St. Giles kontuna, Dük Godfrey'e, Büyük Hugh'a, Puy Piskoposuna ve İsa'nın diğer şövalyelerine haber gönderdi, acele etmelerini, muharebeye en çabuk biçimde gelmelerini istedi: "Eğer bugün savaşmak istiyorlarsa, cesurca gelsin-ler."...

Adamlarımız, dağları, tepeleri, yaylaları ve bütün düzlükleri tamamıyla kaplayan Türklerden, Araplardan, Sarakenlerden² ve diğer sayısız Müslümanlardan oluşan bu kâ-fir soyunun nereden peydahlanmış olabilece-ğini çok merak ettiler. Aramızda sessizce ko-nuştuk, Tanrı'ya şükrettik, birbirimize danış-tık: "İsa'ya inanç ve kutsal hacın zaferi için her bakından bir olun, çünkü bugün Tanrı is-terse, hepiniz zengin olacaksınız" dedik...

* L. Brehnier'in yazına hazırladığı, *Histoire anonyme de la premiere croisade*'dan (Paris; Champion, 1924) çeviren: Deniz Gürel

BÜLTEN Bizim şövalyelerimizin yaklaşmasıyla, Türkler, Araplar, Sarakenler, Angulanlar³ ve diğer bütün barbarlar, dağların ve ovaların geçitlerine doğru hızla kaçtılar. Miktarlarını Tanrı'dan başka kimsenin bilmediği Arapları saymazsak, Türkler, Persler, Sarakenler, Pavlikianlar,⁴ Angulanlar ve öteki putperestler üç yüz altmış bin kişiydiler. Bunlar can havliyle çadırlarına koştular, fakat orada uzun süre kalmalarına izin verilmedi. Tekrar savaş girdiler, biz de kovaladık. Günboyu onları öldürerek, altın, gümüş, atlar, eşekler, develer, koyunlar, inekler ve ne olduğunu bilmediğimiz daha pek çok ganimet elde ettik. Eğer Tanrı da bu muharebede

bizimle birlikte olmasaydı, öteki grubu bize hızla göndermeseydi, hiçbirimiz kaçamazdık, çünkü savaş saat üçten dokuza kadar sürdü. Fakat güçlü ve merhametli Tanrı, şövalyelerinin telef olmasına da, düşmanın eline geçmesine de izin vermedi, bize çabucak yardım gönderdi. Ancak bizim şövalyelerimizden ikisi şerefle öldüler... ve adını bilmediğim diğer

bazı şövalye ve piyadeler de orada ölümü buldular.

Türklerin sabrını, askerlik hünerlerini ve gücünü yeterince anlatabilecek kadar bilgi ya da bilgin kişi var mı? Türkler, Arapları, Sarakenleri, Ermenileri, Süryanileri ve Yunanlıları yıldırıdıkları gibi, Frank ırkını da oklarının tehdidi ile yıldırabileceklerini düşündüler. Fakat Tanrı'nın izniyle, bizim gibi büyük insan-

ları asla yemeyecekler. Gerçekte, Türkler Frank soyundan olduklarını, Franklarla kendilerinden başka hiç kimsenin şövalye diye çağrılmak hakkına sahip olmadığını söylüyorlar.⁵ Hiç kimsenin karşı çıkmaya cesaret edemeyeceği bir

gerçeği açıklamama izin verin: Elbette, eğer İsa'ya ve kutsal Hristiyanlığa güçlü inançları olsaydı, Tanrı'nın üç kişide (Baba-Oğul Kutsal Ruh) birleştiğini, havarilerinin gözleri önünde açtıkları, öldükten sonra göğe yükselen ve cennete giren, Kutsal Ruhun tesellisini yollayan bākireden doğma Tanrı Oğlu'nun varlığını itiraf etmeye, O'nun gökyüzünde de

yeryüzünde de hüküm sürdüğüne sağlam bir akıl ve imanla inanmaya istekli olsalardı, hiç kimse onlardan daha güçlü, cesaretli ve savaşta yetenekli olamazdı. Bununla birlikte, Tanrı'nın izniyle onları yendik. Bu muharebe, Haziran'ın birinci günü oldu....

Her gün önümüzden kaçan günahkâr Türkleri kovalayarak ilerlemeye devam ettik. (Haziran-Ağustos 1097)... Onları, bizim bile yerlilerinden güçlükle kaçıp sağ kalabildiğimiz çöllere, susuz arazilere sürdük. Açlık ve susuzluk her yönden bastırıyordu; kökünden söküp avucumuzda oğuşturduğumuz dikenlerden başka yiyecek hiçbir şeyimiz yoktu. Sefil bir durumda yaşıyorduk. Burada pek çok atımız öldü, pek çok şövalyemiz piyadeye döndü: atlarımızın kaybindan dolayı, büyükbaş hayvanlar savaş ağırlarının yerini aldı; bu aşırı yoksulluk keçileri, koyunları ve köpekleri taşıma hayvanı olarak kullanmamıza neden oldu.

Sonra, vücut için gerekli besinler, lezzetli yiyecekler ve her çeşit güzel şeylerle dolu mükemmel bir bölgeye girmeye başladık; İkonium'a (Konya'ya) yaklaştık. Bu bölgenin yerlileri, bizi yanımızda deri tulumlarda su taşıma konusunda uyardılar. Çünkü yolculuğun bir gün sonrasında büyük bir su kıtlığı vardı. Belli bir nehre gelinceye dek dediklerini yaptık ve orada iki gün kaldık....

Daha sonra (Antitoroslarda) şeytanî bir dağa girdik; yol öylesine dik ve dardı ki, dağa uzanan patikada kimse kimseyi geçmeye cesaret edemiyordu. Orada atlarımız yarlardan uçtu, arka arkaya bağlı yük atları birbirini sürükledi. Şövalyelerimiz her bakımdan hayal-kırıklığı içindeydiler. Kendilerini ve silâhları-

nı ne yapacaklarını düşünerek, hüznü ve ke- **BÜLTEN** derle göğüslerini dövdüler. Kalkanlarını ve miğferleriyle birlikte en iyi zırhlı giysilerini üç-beş paraya sattılar ya da büsbütün bedava verdiler; satmayı başaramayanlar da, bir yana atıp yürüdüler.

Sonunda (Ekim 1097), şövalyelerimiz bütün Suriye'nin başkenti olan, krallara lâayık Antakya şehrinin içinde bulunduğu vadiye ulaştılar. Bu şehri Efendimiz İsa Mesih, kutsal inanca davet etmesi için, havarilerin prensi Aziz Petrus'a vermişti O Petrus ki, bütün çağlar boyunca Tanrı olan Kutsal Ruh'un birliği içinde Baba Tanrı'yla birlikte (cennette) yaşıyor ve hükmediyor. Amin...

Antakya kuşatması

Ertesi gün (7 Mart 1097), şafakta birkaç Türk nehrin kıyısındaki kendilerine ait kokuşmuş cesetleri topladı ve köprü'nün berisinde, şehir kapısının önündeki camiye gömdüler. Mezarlara ölümlerle birlikte giysiler, bezant'lar (altın sikkeler), altın paralar, oklar, yaylar ve adını bilmediğimiz daha birçok nesne koydular. Türklerin ölümlerini böyle gömdüğünü duyan adamlarımız, kendilerini şeytanî bir gösteriye hazırladılar. Mezarların kırılıp açılması ve cesetlerin çıkarılması emredildi. Bütün cesetleri bir hendeğe atıldılar ve sayılarını tam olarak öğrenmek için de, kopartılmış kafalarını çadırlarımıza taşıdılar... Bunu görünce, Türkler çok kederlendiler ve ölesiye üzüldüler; o gün ağlamak ve çığlıklar atmaktan başka bir şey yapmadılar...

Marra'nın alınışı

Surların dibini kazdığımızı gören Sarakenler korku ile sarsılıp şehrin içlerine kaçtılar. Bunların hepsi 11 Aralık (1098) Cumartesi

BÜLTEN günü, güneş batarken akşam duası saatlerinde oldu. Bohemond, Sarakenlere bir tercümanla haber gönderdi: karıları, çocukları ve diğer yakınları ile birlikte, kapının üzerindeki sara-ya sığınabileceklerini, bizzat kendisinin onları ölüm cezasından koruyacağını ilettiler.

Sonra bütün adamlarımız şehre girdi; evlerde ve saklı yerlerde değerli ne buldularsa keşdilerine aldılar. Gün doğunca, yakaladıkları kadın-erkek bütün düşmanları öldürdüler. Şehrin hiçbir köşesi yoktu ki, Saraken cesetleri olmasın; bu cesetlerin üzerinden atlamadan şehrin sokaklarında yürümek mümkün değildi. Nihayet, Bohemond sara-ya gitmelerini emrettiklerini de ele geçirdi; altın, gümüş ve başka değerli neleri varsa aldı, bazılarını öldürdü, geriye kalanları satılmak üzere Antakya'ya yolladı.

Franklar bir ay dört gündür şehirdeydiler. Bu arada, Orange Piskoposu ölmüştü. Uzun süre beklemekten ve açlığın baskısından dolayı burada gereksinimlerini karşılayamayan adamlarımız şehrin dışında da bir şey bulamıyorlardı. Karınlarında saklı olan altın paraları almak için ölüleri kestiler. Bazıları da bunların etlerini yemek için dilimleyip pişirdiler.

Kudüs'ün yağmalanması

Şehre girince (15 Haziran 1099), hacıları-mız Sarakenleri Süleyman Tapınağı'na kadar kovaladı ve öldürdü. Sağ kalanlar orada bize karşı toplandılar ve bütün gün öfkeyle çarpıştılar, kanları tapınak boyunca sel gibi aktı. Sonunda şövalyelerimiz kâfirlerin hakkından gelerek çok sayıda kadın ve erkeği yakaladılar, dilediklerini öldürüp diledikle-

rini sağ bıraktılar... Çok geçmeden Haçlılar altın, gümüş, at, katır ve çeşitli eşyayla dolu evleri de ele geçirdiler.

Adamlarımız aşırı sevinçten oynayıp ağ-layarak Kurtarıcımız İsa'nın kutsal kabrine giderek dua ettiler ve böylelikle andlarını yerine getirmiş oldular...

Şövalyelerimizin kurulunda, Tanrı kimin ötekilere egemen olmasını ve şehri yönetmesini istiyorsa onu seçsin diye herkesin sadaka vermesi ve dua etmesi kararlaştırıldı. Aynı zamanda, bütün Saraken ölülerinin çok kötü koktukları için şehirden atılması emredildi; şehir onların kadavralarıyla dop-doluydu. Sağ Sarakenler cesetleri surların dışına sürükleyip evler gibi üstüste yığdılar. Böyle bir putperest kıyımını şimdiye dek hiç kimse ne görmüş ne işitmiştir; sayılarını Tanrı'dan başka kimsenin bilmediği cesetlerden, sınır işaretleri gibi koca kümbetler yapılmıştı.

Dipnotlar :

1 Türklerin savaş naraları, Avrupalıları pek etkilemiştir. Batı dillerindeki "hurra" sözcüğü, bizim "Vur ha" mızdan gelir.

2 Muhtemelen Arapça "Şark" sözcüğünden gelen bu terim, eskiden "Arap" karşılığı, Ortaçağ'daysa Haçlılara karşı koyan bütün Müslümanları anlatmakta kullanılmıştır. Burada, Türk'ten ve Arap'tan ayrı olarak kimin kasdedildiği belli değil.

3 Bunların kim olduğu anlaşılmıyor.

4 VII. yüzyılda Ermenistan'da yayılan İkinci bir Hristiyan sapkınlığını tutanlar.

5 XIX. yüzyılda Türkçülerin öne sürdükleri bu iddianın, demek ki sekiz yüzyıllık bir geçmişine varmış.

